

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.13.SGB.0.11.00.00-610-1587
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7/14426)

28 Haziran 2010

033155

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 12/05/2010 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-23133/47509 sayılı yazınız.

Şırnak Milletvekili Sevahir BAYINDIR'a ait 7/14426 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmaktadır. Bilgilerinize arz ederim.

Ömer DİNÇER
Bakan

EK : 1 yazı

İnönü Bulvarı No:42 Emek 06520 Ankara
Tel : 0312 212 20 72 – Faks : 0312 215 18 00
www.csgeb.gov.tr

İrtibat : E. YARDIMCIEL Memur
Tel : 296 64 39
e-mail : eyardimciel@csgeb.gov.tr

**ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ SEVAHİR BAYINDIR'IN 7/14426 ESAS NO'LU
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN CEVAP**

Sosyal Güvenlik Kurumu istatistiklerine göre 2003-2008 yılları arasındaki 6 yıllık dönemde “Silikoz ve Silikotüberküloz” tanısı almış işçi sayıları aşağıda gösterilmiştir

YIL	Toplam Meslek Hastalığı Sayısı	Silikoz ve Silikotüberküloz Hastası İşçi Sayısı	%
2003	440	287	65.22
2004	384	131	34.11
2005	519	357	68.78
2006	574	417	72.64
2007	1208	1000	82.78
2008	539	354	65.67

Kot kumlama işiyle ilgili olarak medyada çıkan haberler Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığınca ihbar kabul edilerek 2007 yılından itibaren özellikle İstanbul ili Gaziosmanpaşa Büyükçekmece ve Küçükçekmece’de ayrıca Trakya’da Bakanlık Bölge Müdürlüklerinde kayıtlı olsun olmasın tarama teftişleri yolu ile kot kumlama yapan işyerleri aranmıştır. Ancak fason olarak çalışan işyerleri bu yayınlar nedeniyle işyerlerini kapattıkları yada başka yerlere taşındıkları için kayıt dışı olan bu işyerlerine ulaşılammıştır.

Ayrıca, Ankara ve İstanbul Meslek Hastalıkları Hastaneleri ile yazışmalar yapılarak 2007 ve 2008 yılları içinde, kot kumlama işinde çalışması neticesinde silikozis teşhisi konulan işçilerin isimlerinin, bu işte çalıştıkları toplam sürenin ve varsa çalıştıkları işyerine ilişkin bilgilerin (unvanı, adresleri vb.) il sınırları içerisinde kot taşıma yapılan işyerlerinin listelerinin denetim programlarına alınmak üzere Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığına bildirilmesi istenilmiştir.

2008 yılında İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi ve Bursa Verem Savaş Derneği tarafından yürütülen “Kot Kumlama Yapılan İşyerlerinde Çalışanların Çalışma Koşulları ve Silikozis Sıklığını Araştırma Ortak Projesi” kapsamında, İstanbul, Tekirdağ/Çorlu bölgelerinde faaliyet gösteren kumlama yapan veya daha önce kumlama yapmış işçisi bulunan işyerlerinde akciğer radyografisi çekilen ve solunum fonksiyon testi yapılan işçilerde değerlendirmeler sonucunda meslek hastalığı (Pnömokonyoz) şüphesi saptandığı bildirilen işyerleri de İş Teftiş İstanbul Grup Başkanlığınca teftiş programına alınmıştır.

2007-2008 tarihleri arasında gerek meslek hastalıkları hastanelerinden gelen bilgiler, gerekse işyerlerinden temin edilen listeler de dahil olmak üzere 2007 yılında 38 işyeri, 2008 yılında 50 işyeri teftiş programına alınarak faaliyette olan toplam 71 işyerinde teftiş yapılmıştır.

Gelen şikayetler ve ihbarlar da dikkate alınarak 2009 yılında da kot ağartma yapılan işyerlerinde teftişlere devam edilmiş 98 işyerinde toplam 198 teftiş yapılmıştır.

2010 yılında da Ankara ve İstanbul meslek hastalıkları hastanelerinden alınan silikozis meslek hastalığı tanısı konulmuş veya şüphesi bulunan 59 kişinin çalıştığı belirtilen 38 işyerinde teftiş yapılması için bu işyerlerinin programa alınması hususu ilgili Grup Başkanlıklarına bildirilmiştir. Bu tür bildirimler geldikçe bu işyerlerinde teftişlere devam edilecektir. Ayrıca bu işyerleri rutin teftiş programlarına da alınmaktadır.

Kot kumlama yapan işyerlerinin çoğunluğu kayıtsız ve izinsiz çalıştılarından, bu işyerlerinin büyük bir kısmının adresleri tespit edilememektedir. Adresleri tespit edilen işyerlerinde de vardiyalı çalışma nedeniyle veya küçük ölçekli işletmelerdeki işçi

sirkülasyonlarının fazla olması nedeniyle bazı çalışanlara ulaşılamamaktadır. Sonuç olarak bu alanda çalışan işçi ve işyeri sayılarına ait net bir bilgi bulunmamaktadır.

31/05/2008 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun "Meslek Hastalığının Tanımı, Bildirilmesi ve Soruşturulması" başlıklı 14 üncü maddesi, "İş Kazası, Meslek Hastalığı", "Hastalık ve Analık Sigortasından Sağlanan Haklar" başlıklı 16 ncı maddesi, "Malul Sayılma" başlıklı 25 inci maddesi, "Aylık ve Gelirlerin Birleşmesi" başlıklı 54 üncü maddesi ve "Genel Sağlık Sigortalısı Sayılanlar" başlıklı 60 ıncı maddesi hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, meslek hastalığı sayılan "silikozis hastalığı"nın ortaya çıkması ve işyerinde çalıştığı belirlenen sigortalıların bu hastalığının Kurum Sağlık Kurullarınca kabul edilmesi halinde herhangi bir prim ödeme gün sayısı aranmaksızın öncelikle sürekli iş göremezlik geliri bağlanması, gelir bağlanan kişilerin bakmakla yükümlü bulundukları kişilerin de sağlık yardımlarından yararlandırılması, ayrıca yaşlılık ve malullük sigorta kollarından aylık almaya hak kazanmaları durumunda (yeterli prim ödeme gün sayısı ve yaş şartı) hem gelir hem de aylık bağlanması öngörülmüştür.

Diğer taraftan, meslek hastalığı hükümlerinin uygulanmasında, aynen iş kazası vakalarında olduğu gibi ihbar ve şikayet üzerine çalışma yapılan işyeri denetime alınarak "hastalığa yakalandığını iddia eden kişinin o işyerinde çalıştığı ve hastalığının işyerinin çalışma şartlarından ileri geldiğinin ve işten ayrıldıktan sonra hastalığın ortaya çıkması durumunda da işten ayrılma tarihi ile hastalığın ortaya çıkış tarihi arasında belli bir sürenin geçmemiş olduğunun tespit edilmiş olması" hususu ile, ilgili kişinin belirlenen işyerinde fiilen çalıştığının tespit edilmesi halinde, haklarında iş kazası ve meslek hastalığı sigortası hükümlerine göre işlem yapılmaktadır.

Dolayısıyla, bu alanda çalışan kişiler kayıtlı olmasa da, işyerlerinde çalışmalarının tespit edilmesi halinde sosyal güvenlikleri sağlanmaktadır.

Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünce 27/03/2009 tarihinde yayımlanan 2009/24 sayılı Genelge ile her türlü kot giysi ve kumaşlara uygulanan püskürtme işleminde kum (silis tozu) veya silika kristalleri içeren herhangi bir madde kullanılması yasaklanmış, kum kullanan diğer iş kollarının ise uygulanan yöntem, kristalize silika içeriği ve alınan tedbirler yönünden Bakanlıklarınca değerlendirildiği ve sonuçlarının izlendiği belirtilmiştir.

Bakanlığımızca söz konusu Genelgenin yayımı tarihi olan 27 Mart 2009 tarihinden sonra da kot ağartma işlemlerinin yapıldığı işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı ile birlikte Sağlık Bakanlığının söz konusu Genelgesi hükümlerine uyulup uyulmadığı da dikkate alınarak 1 genel teftiş, 81 meslek hastalığı, 5 şikayet, 1 iş kazası inceleme teftişi yapılmış olup kumlama yoluyla kot ağartma işlemi yapılan işyeri tespit edilmemiştir. Bu işyerlerinde son olarak Ekim 2009 tarihinde teftiş yapılmış olup faaliyetini sürdüren işyerlerinde rutin teftişler devam etmektedir. Diğer taraftan, gerek meslek hastalıkları hastanesinden bildirilen kişilerle ilgili olarak gerekse çalıştığı işyerinde silikozis olduğunu iddia eden kişilerin başvuruları da dikkate alınarak, bu kişilerin çalıştıklarını belirttikleri işyerleri teftiş programlarına alınmaktadır.

Sağlık personelinin silikoz konusunda farkındalığının artırılması çok önemli bir aşamadır. İşyeri hekimlerinin ve birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan hekimlerin hem silikoz hem de diğer tozlarla meydana gelen pnömokonyozların hastanın çalıştığı işle ilgili olabileceğini düşünmesi erken tanı ve ileri maruziyeti ortadan kaldırmak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla Tozla Mücadele Komisyonunca kabul edilen "Pnömokonyoz Tanı Şeması" büyük boy poster halinde renkli basımı yaptırılarak 1. basamak sağlık kuruluşlarına dağıtılmak üzere 4000 adet Sağlık Bakanlığına gönderilmiştir.

Bakanlığımız İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü (İSGGM), Sağlık Bakanlığı İstanbul Meslek Hastalıkları Hastanesi ve Bursa Verem Savaş Derneği tarafından ortak bir araştırma yapılmış, İstanbul ve Tekirdağ/Çorlu bölgelerinde faaliyet gösteren ve kumlama

yapan ya da daha önce kumlama yapmış işçisi bulunan toplam 15 işyerinde 93 işçi çalışmaya dahil edilmiştir. Değerlendirmeye alınan 85 adet akciğer radyografisinden yüzde 38.8 inde silikozla uyumlu radyolojik bulgular saptanmıştır. Bu araştırma sonuçları kongrede sunulmuş, aynı zamanda Bakanlığımız İş Teftiş Kurulu Başkanlığı ile de paylaşılmıştır.

Bakanlığımız ile Sağlık Bakanlığı arasında 26/01/2010 tarihinde imzalanmış olan işbirliği protokolü ile;

- Belirlenecek bölgelerde, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulması,
- Meslek hastalıkları konusunda duyarlılık oluşturulması,
- Meslek hastalıkları tanı rehberlerinin hazırlık çalışmalarının tamamlanması ve ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması,
- İş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin lisans, lisansüstü eğitim programlarına iş sağlığı ve güvenliğinin entegrasyonu çalışmalarına katkı sağlanması, hedeflerinin hayata geçirilmesi amaçlanmaktadır.

Kum kullanılan diğer sektörler; cam sanayi, seramik, sır kaplama, ateşe dayanıklı malzeme yapımı, zımpara taşı imalatı, maden ve taş ocakları olarak sayılabilir.

Kot taşlama işyerleri de dahil olmak üzere tüm işyerleri iş sağlığı ve güvenliği yönünden teftişe yetkili iş müfettişleri tarafından, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin tüm mevzuat hükümleri göz önünde bulundurularak gerek programlı gerekse de programsız denetimlerle incelenmektedir. Teftişlerdeki hedef, iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınması sağlanarak (uygun havalandırma sistemlerinin alındığı, etkin ve uygun maske, gözlük vb. kişisel koruyucu malzemelerin kullanıldığı, uygun eğitimlerin verildiği vb.) zararlı kimyasal maddeye maruziyetin minimuma indirilmesidir.

Ayrıca, bu işyerlerinden cam sanayinde, önceki yıllarda proje teftişleri kapsamında denetimler yapılmış olup halen taş ocaklarında ise denetimler yapılmaktadır. Maden ocaklarında tozla mücadele kapsamında çıkarılmış olan "Maden ve Taşocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik" gereği çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca kum ocaklarında, silis de dâhil olmak üzere tüm tozlu işyerlerinde ıslak çalışma ve etkin tozla mücadele yöntemlerinin uygulanıp uygulanmadığı kontrol edilmektedir. Bakanlığımıza kot ağartma dışında silikozis meslek hastalığı konusunda diğer sektörlerden bu tür ihbarlar sık yapılmamaktadır.

İşyerlerinde silikanın ortam havasına yayılmadan kaynağında önlenmesi esastır, işveren bunun için gereken önlemleri alacaktır. Bunun teknolojik vb nedenlerle mümkün olmadığı durumlarda da kişisel maruziyeti önlemek amacıyla işveren tarafından uygun nitelikte kişisel koruyucu donanım temin edilecek ve kullanılması sağlanacaktır. Mevzuatımızda işyeri ortamında silikanın solunmasının önlenmesine yönelik düzenlemeler "Parlayıcı, Patlayıcı, Tehlikeli ve Zararlı Maddelerle Çalışılan İşyerlerinde ve İşlerde Alınacak Tedbirler Hakkında Tüzük"te belirtilmiştir. Ayrıca, işyeri ortamındaki silikanın çalışma ortamındaki MAK (Müsaade Edilen Azami Konsantrasyon) değerlerine ilişkin düzenleme anılan Tüzüğe ekli Çizelge III'te belirtilmiştir.

14/09/1990 tarihli ve 20635 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan "Maden ve Taşocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Tozla Mücadeleyle İlgili Yönetmelik" de değişiklik yapılmış ve bu değişiklik 26/02/2000 tarihli ve 23976 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik hükümleri doğrultusunda işyerlerinde çalışanların maruz kalmasına müsaade edilebilecek değerler belirlenmiştir. Bu değerlerin üzerinde tozun bulunduğu işyerlerinde işçilerin çalıştırılmaları yasaktır.

Tozla Mücadele Komisyonu tarafından yapılan değerlendirme sonucunda, adından da anlaşılacağı üzere dar kapsamlı olan bu yönetmeliğin bütün tozlu iş kollarını da kapsayacak şekilde yeniden ele alınması kararlaştırılmış ve değişiklik çalışmaları başlatılmıştır.

